

คุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร.
ทรงเกียรติ วิโรจน์กุลทอง, ปาณเลิศ ศิริวงศ์, และอภิรมย์ อาทิตยตั้ง
Proceedings โครงการการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ พ.ศ. 2559
(หน้า 254-266). เชียงใหม่, ไทย. 2559.

บทความฉบับสมบูรณ์นี้ตีพิมพ์ใน ทรงเกียรติ วิโรจน์กุลทอง, ปาณเลิศ ศิริวงศ์, และอภิรมย์ อาทิตยตั้ง.
(2559). คุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. Proceedings โครงการการประชุม
วิชาการเสนอผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ พ.ศ. 2559 (หน้า 254-266). เชียงใหม่, ไทย.

คุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร.

Graduate Attributes of Smartness and Goodness of the KMUTT's Students Perspectives

ทรงเกียรติ วิโรจน์กุลทอง¹ ปาณเลิศ ศิริวงศ์² และ อภิรมย์ อาทิตยตั้ง³

Songkiat Wirotkunthong¹, Panalert Sirivongse² and Apirom Artittang³

สำนักงานวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

(Office of General Education, School of Liberal Arts, King Mongkut's University of Technology Thonburi)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. ผ่านการจัดกิจกรรมระดมสมองในชั้นเรียน รายวิชา GEN 111 มนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา GEN 111 ภาคการศึกษาที่ 1/2558 จำนวน 1,308 คน ประกอบด้วย 3 กลุ่มเรียนใหญ่ ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 10-12 คน มีจำนวนกลุ่มทั้งหมด 122 กลุ่ม วิธีการศึกษาให้นักศึกษาในแต่ละกลุ่มย่อยระดมสมองในประเด็น *คุณลักษณะพฤติกรรม ที่คนดี* ของบัณฑิตที่เก่งและดี ผ่านการเขียน Flip chart

ผลการศึกษาค้นคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดี โดยภาพรวม พบว่า 1) *ด้านคุณลักษณะของบัณฑิตที่เก่งและดี* ลำดับแรก คือ ความรับผิดชอบ (คิดเป็นร้อยละ 82) รองลงมา คือ ความเป็นผู้นำและมีน้ำใจ (คิดเป็นร้อยละ 74) และการมีจิตสาธารณะ (คิดเป็นร้อยละ 68) เป็นลำดับสุดท้าย 2) *ด้านพฤติกรรม* ที่สำคัญลำดับแรก คือ การตรงต่อเวลา (คิดเป็นร้อยละ 71) รองลงมา คือ การขยันหมั่นอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอและตั้งใจเรียน การรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (คิดเป็นร้อยละ 59) และการซื่อสัตย์ (คิดเป็นร้อยละ 56) เป็นลำดับสุดท้าย และ 3) *ด้านทัศนคติ* ที่สำคัญลำดับแรก คือ การคิดบวกมองโลกในแง่ดี (คิดเป็นร้อยละ 47) รองลงมาคือ การคิดสร้างสรรค์ (คิดเป็นร้อยละ 29) และการมีทัศนคติที่ดีในทุกอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 18) เป็นลำดับสุดท้าย

คำสำคัญ : คุณลักษณะ, เก่งและดี, การระดมสมอง

Abstract

The purpose of this work was to study the graduate attributes of smartness and goodness of the KMUTT's students perspectives through the course GEN 111: Man and Ethics of Living at King Mongkut's University of Technology Thonburi. The population of the study are 1,308, students that enrolled in GEN 111 course, semester 1/2015. There are 3 sections, in each section the students were divided into a group of 10-12. There was 122 groups. Data collecting from class activities of students, the students were assigned to brainstorm in the topic "attributes, behavior and attitude of smartness and goodness" on a flip chart. The study findings revealed that: 1) in term of attributes responsibility was ranked highest (82%), followed by

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 126 ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140

E-mail Address: Songkiat.Wir@Kmutt.ac.th; Songkiat_num@hotmail.com¹, Panalert@hotmail.com², Apirom.art@mail.kmutt.ac.th³

leadership and generosity (74%), and public mind (68%). 2) for behavior, the first rank was the punctuality (71%); study hard, regularly review lessons, and love of nation, religion and king (59%), and honest (56%). 3) for attitude, the first rank was positive thinking (47%), and creative thinking (29%), and positive attitude (18%).

Keywords: Attributes / Smartness and Goodness / Brainstorming.

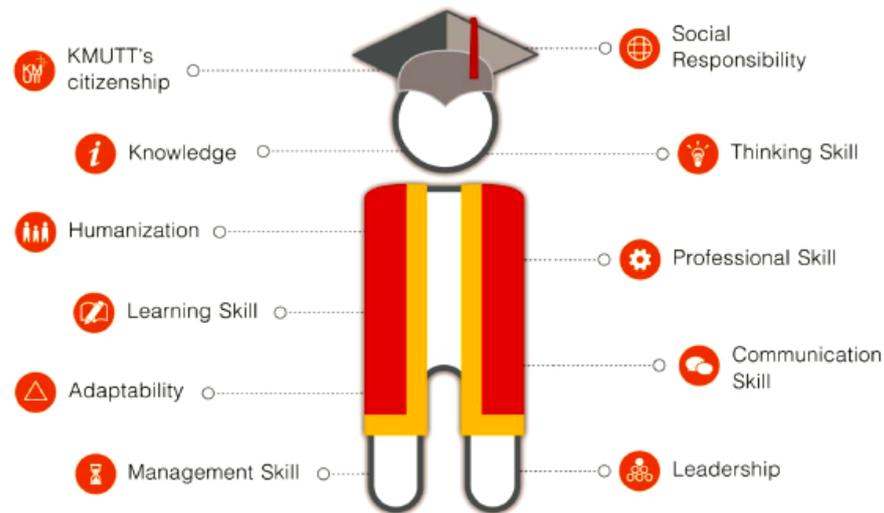
1. ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เป็นคน **เก่ง-ดี-มีสุข** ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตรา 23, 24 และ 26 เน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขโดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ทั้งนี้สอดคล้องตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่มีเจตนารมณ์มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หรือกล่าวอีกอย่างคือบุคคลที่มีความ “**เก่ง ดี มีสุข**” และเป็นเป้าหมายหลักของภาครัฐที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนของชาติเติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านไอคิว (IQ) และอีคิว (EQ) ตรงตามเป้าหมายการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และ มีความสุข โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สู้สังคมไทย นอกจากนี้ ในด้านการเรียนการสอนรายวิชาระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ. มีนโยบายให้ “**วิชาศึกษาทั่วไป**” ผลิตบัณฑิตที่เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่ใช้อยู่ ณ ปัจจุบัน และให้นิยามของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปว่า “หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้กว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผลสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้เป็นอย่างดี เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี”

กล่าวได้ว่า สถาบันการศึกษาในทุกระดับของประเทศจะทำหน้าที่บ่มเพาะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เรียน ผู้สอนเป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มิใช่ผู้สอน ดังนั้นมุมมองของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการศึกษาของยุวดี เปรมวิชัย (2552) พบว่า กลไกของการเรียนรู้เริ่มต้นจากการรับข้อมูลจากสิ่งเร้าภายนอกและภายในร่างกาย ผ่านประสาทรับรู้ทั้ง 5 อย่าง คือ ตา หู จมูก ลิ้น และ กาย เข้าสู่สมองและจิต จิตที่ทุกข์หรือจิตที่สุข จะมีผลควบคู่ไปกับข้อมูลที่ได้รับเข้ามาจะประทับในความทรงจำได้รวดเร็วและทนนานกว่าข้อมูลอื่น พื้นฐานการเรียนรู้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของชีวิต ถ้ามนุษย์ถูกบังคับหรือถูกสั่งให้ทำกิจกรรมอันใด โดยตนเองไม่รู้ที่มาที่ไปของกิจกรรมนั้น ผู้เรียนนั้นย่อมไม่มีความสุขที่จะทำกิจกรรมนั้น จึงทำกิจกรรมอย่างเสียไม่ได้ ขาดความเอาใจใส่ ขาดการใช้ความคิด ใช้เหตุผล และถ้าถูกสั่งให้ทำหรือถูกบังคับให้รับฟังแต่เพียงอย่างเดียวเป็นระยะเวลาอันยาวนานก็จะขาดความสามารถที่จะคิดได้ด้วยตนเอง ขาดความสามารถและความมั่นใจที่จะทำกิจการงานของตนเอง อย่างไรก็ตาม มุมมองการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของวรณัน ขุนศรี (2550) จึงต้องพยายามสร้างความสนใจและแรงจูงใจที่จะเรียนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีวิธีการสอนที่เสริมสร้างเจตคติและแรงจูงใจให้อยากเรียน การจัดการเรียนรู้ต้องหลากหลาย สนองความสนใจและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน จึงจะทำให้การสอนมีชีวิตชีวาและเกิดการพัฒนาทางสติปัญญาและผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลข้างต้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีความมุ่งมั่นที่จะผลิตบัณฑิตให้เป็นคนเก่งและดี มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมีเป้าประสงค์ที่จะให้บัณฑิต มจร. เป็นผู้นำของพลเมืองโลก (Leader Global Citizen) และ

ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. (KMUTT-Student QF) 11 ข้อ ไว้ดังนี้ 1) ความเป็นพลเมือง มจร. (KMUTT's citizenship) 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) 3) ความรู้ (Knowledge) 4) ทักษะการคิด (Thinking Skill) 5) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) 6) ทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (Professional Skill) 7) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) 8) การเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ (Humanization) 9) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) 10) ภาวะผู้นำ (Leadership) และ 11) ทักษะการจัดการ (Management Skills) ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 ทั้งนี้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ข้างต้น เป็นคุณลักษณะที่บัณฑิต มจร. ทุกคนพึงมีเมื่อผ่านกระบวนการเรียนรู้ของ มจร.

แผนภาพที่ 1 คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. (KMUTT-Student QF)

(ที่มา: www.c4ed.kmutt.ac.th)

นอกจากนี้การดำเนินการให้บัณฑิต มจร. มีคุณสมบัติที่ครบถ้วนทั้งเก่งและดี ตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยโดยให้คณะ ภาควิชา และหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบหลักๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcomes Based Education) การบูรณาการกิจกรรมนักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียนที่เน้นการเรียนรู้ในมิติต่างๆ การพัฒนาอาจารย์/ผู้สอนให้มีความรู้ และมีทักษะต่างๆ ที่จำเป็นและทันสมัยต่อการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย การปรับการบริหารจัดการที่สอดคล้องยืดหยุ่นกับงานใหม่ๆ ตามแผนพัฒนาการศึกษา และการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและสารสนเทศที่จำเป็นต่อการพัฒนา การเรียนรู้ของนักศึกษา โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวต้องมีความเชื่อมโยงของการดำเนินการในทุกระดับ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการดำเนินการ และสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (คุณลักษณะที่บัณฑิต มจร. (KMUTT-Student QF), 2558)

สำนักงานวิชาศึกษาทั่วไป เป็นหน่วยจัดการเรียนการสอน “วิชาศึกษาทั่วไป” ให้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีของ มจร. ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 โดยกำหนดเนื้อหาสาระในแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และปรัชญาวิชาศึกษาทั่วไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 นอกจากนี้ยังได้พิจารณาปรับกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของวิชา เช่น การเรียนรู้แบบ Problem-based Learning (PBL) หรือแบบ Research-based Learning หรือการสอดแทรกกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอน (Activity-based Learning) ซึ่งหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ. 2553 นี้ จะช่วยตอบสนองคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแผนพัฒนามหาวิทยาลัยในระยะยาว (Roadmap 2020) ด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Humanization) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ การปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพในความแตกต่างทาง

ความคิดและสามารถดำรงชีวิตอย่างดีงาม การเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล การเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีโลกทัศน์กว้างไกล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในบริบทของท้องถิ่น ของประเทศ และของโลก การเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม และความงามตามธรรมชาติ การเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะด้านภาษาและสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้อย่างเหมาะสม และการให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันในหน้าที่การงาน ชีวิตครอบครัวและกิจกรรมทางสังคมได้ และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น อันเนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จากความสำคัญข้างต้น ในรายวิชา GEN 111 มนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต ได้กำหนดเนื้อหาสาระในรายวิชาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นแนวคิดในการดำเนินชีวิตและแนวทางในการทำงาน ตามแนวศาสนา ปรัชญาและจิตวิทยา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การเคารพผู้อื่น ความอดทน การยอมรับความแตกต่าง ความมีวินัยในตนเอง เคารพในหลักประชาธิปไตยและจิตอาสา เป็นต้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่เนื้อหาส่วนใหญ่ของวิชาเป็นนามธรรม ทำให้ที่มออาจารย์ผู้รับผิดชอบต้องจัดรูปแบบเนื้อหาการสอนทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติจริงให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในแต่ละด้าน สำหรับในภาคการศึกษาที่ 1/2558 การบรรยายในหัวข้อ “บัณฑิตที่เก่งและดี” ให้ความสำคัญต่อมุมมองของนักศึกษาและได้สอดแทรกการเรียนรู้แก่นักศึกษา มจร. ให้เป็นบัณฑิตที่เก่งและดีผ่านการจัดการกิจกรรมในชั้นเรียนเนื้อหาสาระของหัวข้อการเรียนรู้เน้นการส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม อาจกล่าวได้ว่ารายวิชานี้เป็นต้นทางของการบ่มเพาะคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. ดังนั้นผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาในประเด็นคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดี ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ *คุณลักษณะ พฤติกรรม ทักษะคิด* ของบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. ผ่านการจัดการกิจกรรมระดมสมองในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากความสอดคล้องกับกรอบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. ผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ตอบสนองต่อความสนใจและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก อีกทั้งการพัฒนานักศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกับเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยที่กำหนดไว้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. ผ่านการจัดการกิจกรรมระดมสมองในชั้นเรียนรายวิชา GEN 111 มนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตรา 23, 24, 26 และ 28 โดยเน้นความสำคัญทั้ง “ความรู้ และคุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ความรับผิดชอบต่อสังคม”

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เยาวพา เดเซซคูปต์ และขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2550) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงการจัดการกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ (1) ต้องให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการ แสวงหาข้อมูล ศึกษาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมายแก่ตนเอง สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปข้อความรู้ (2) ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด (3) ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และ

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 126 ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140

E-mail Address: Songkiat.Wir@Kmutt.ac.th; Songkiat_num@hotmail.com¹, Panalert@hotmail.com², Apirom.art@mail.kmutt.ac.th³

ประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (4) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการ” ควบคู่ไปกับ “ผลงาน/ข้อความรู้ที่สรุปได้” และ (5) ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ เก่ง ดี มีสุข

ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่มีเจตนารมณ์มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หรือกล่าวอีกอย่างคือบุคคลที่มีความ “เก่ง ดี มีสุข” ซึ่งคือเป้าหมายหลักของภาครัฐที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนไทยเติบโตอย่างสมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านไอคิวและอีคิว ตรงตามเป้าหมายการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็น คนดี คนเก่ง และ มีความสุข ยึดคุณธรรมนำความรู้ ผู้สังคมไทย โดยสิ่งที่จะบ่งบอกว่าบุคคลใดเป็นบุคคลที่มีความ เก่ง ดี และมีสุขในการศึกษา คือ

เก่ง หมายถึง ความสามารถทางพุทธิปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจที่แจ่มแจ้งสามารถนำไปใช้ได้ วิเคราะห์เป็นสังเคราะห์ได้ ประเมินได้อย่างเข้าใจ และรู้แจ้งตามศักยภาพ

ดี หมายถึง เป็นผู้มีความดีที่ดีทั้งต่อการเรียน ความเป็นอยู่ต่อบุคคล ต่อสังคม ชุมชน และประเทศ

มีสุข หมายถึง สนุกกับการเรียนและใคร่เรียนรู้ตลอดชีวิต

กรมวิชาการ (2541) ได้สังเคราะห์กรอบความหมายคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ดังนี้

เป็นคนดี หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของ ความมีวินัย และ ค่านิยมประชาธิปไตย

1. ความมีวินัย คือ คุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคมเพื่อประโยชน์สุขของตนเอง และของส่วนรวม

พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย ได้แก่ สนใจใฝ่รู้ ควบคุมตนเอง รับผิดชอบ มีเหตุผล ซื่อสัตย์ ขยัน ตรงต่อเวลา เชื่อมั่นในตนเอง อุดหนุน เป็นผู้นำ ความร่วมมือ การรับฟัง / เคารพความคิดเห็นผู้อื่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง การรู้จักเสียสละและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม การทำตามข้อตกลง ความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น และการมีวินัยในการเรียนรู้

2. ค่านิยมประชาธิปไตย คือ คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น เคารพสิทธิและป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่น ด้วยน้ำใจที่เคารพ ต่อคุณค่าและเสียงส่วนใหญ่ ด้วยความเข้าใจระหว่งกันและกันด้วยความสันติ

พฤติกรรมบ่งชี้ถึงความมีประชาธิปไตย ได้แก่ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพสิทธิ ป้องกันสิทธิของตนเอง การเคารพสิทธิผู้อื่น ความมีเหตุผล การเคารพกติกาของสังคม มีความเสียสละ และมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่น

เป็นคนเก่ง หมายถึง เก่งในการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น

1. การเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการพัฒนาทักษะการคิด (วิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนก จัดลำดับความสำคัญ) และทักษะการแก้ปัญหา พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) รู้แหล่งข้อมูลและวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย 2) สามารถรวบรวมข้อมูล 3) สามารถสรุปความ แปลความข้อมูล 4) สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดวิธีแก้ปัญหาได้ 5) สามารถจัดลำดับความสำคัญของเรื่องได้ 6) สามารถกำหนดขั้นตอนในการแก้ปัญหาในรูปแบบของยุทธวิธี 7) สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ และ 8) สามารถประยุกต์ใช้และพัฒนาความรู้

2. การเรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยการพัฒนาทักษะการจัดการ ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง และการพัฒนาความเข้าใจและความรู้สึกของผู้อื่น

2.1 ทักษะการจัดการ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย (1) ความสามารถในการวางแผน พฤติกรรมที่บ่งชี้ประกอบด้วย การวิเคราะห์งาน การใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ และการกำหนดขั้นตอนการทำงาน (2) ความสามารถในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การทำงานเป็นระเบียบตามแผนและการบริหารเวลา และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (3) ความสามารถในการติดตามประเมินผล สรุปรายงานพฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ การติดตามงานอย่างเป็นระบบ การประเมินผลและปรับปรุงงาน และการสรุปผลงาน และ (4) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการพฤติกรรมในการแสดง ได้แก่

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 126 ถนนประชาธิปไตย แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140

E-mail Address: Songkiat.Wir@Kmutt.ac.th; Songkiat_num@hotmail.com¹, Panalert@hotmail.com², Apirom.art@mail.kmutt.ac.th³

การเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม การเลือกใช้วิธีการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และการปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์

2.2 ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย (1) การมองเห็นจุดเด่น และจุดด้อยของตนเอง (2) การรับรู้และเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง (3) การเห็นคุณค่าและความสำเร็จของตนเอง และ (4) การรู้จักประมาณตน

2.3 การเข้าใจผู้อื่น พฤติกรรมที่บ่งชี้ ได้แก่ (1) การรู้จักเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น (2) การมีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น และ (3) การรู้จักการรักษาสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น

เป็นคนมีสุข ในที่นี้ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ สุขกาย สุขใจ ดังนี้ *สุขกาย* หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พฤติกรรมที่บ่งชี้ สุขกาย สุขใจ สุขกาย ประกอบด้วย การเห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย การออกกำลังกายสม่ำเสมอเหมาะสมกับวัย การพักผ่อนอย่างเพียงพอ การรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และสะอาด การรู้จักรักษาสุขภาพ ทั้งร่างกายและจิตใจ การรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัย การรู้จักปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรู้จักการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุต่างๆ และการละเว้นสิ่งเสพติด

สุขใจ (สุขภาพจิตดี) หมายถึง การที่บุคคลรู้จักตนเองเป็นอย่างดี ยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี ภาคภูมิใจในข้อดีของตน มีอารมณ์ แจ่มใส มีจิตใจที่มั่นคง ไม่มีความกังวลและความตึงเครียด มองโลกในแง่ดี สามารถจะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งสามารถที่จะหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ดี พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย มีความคิดดี มีเหตุผล ไม่มีความขัดแย้งในจิตใจ มีความเชื่อมั่นและความเข้าใจตนเองอย่างดี สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ที่มากระทบได้ด้วยจิตใจที่มั่นคง ปราศจากการเจ็บป่วยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ พึงพอใจในการกระทำที่พิจารณาว่าดีถูกต้อง รู้จักตนและเข้าใจตนเองดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรักและไว้วางใจผู้อื่นอย่างจริงใจ และทำประโยชน์ให้แก่หมู่คณะ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ของ มจร. (KMUTT-Student QF)

การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์บัณฑิตของ มจร. มีกรอบในการศึกษาดังนี้

1. ความเป็นพลเมือง มจร. (KMUTT's citizenship) คือ ใช้ Core Value ของมหาวิทยาลัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ประกอบด้วย ความเป็นมืออาชีพและมีคุณธรรมจริยธรรม (Professional and Integrity) รวมถึงการยึดมั่นตามหลักปฏิบัติด้านจรรยาบรรณองค์กร (Code of Conduct)

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) คือ มองการดำรงอยู่ของสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของตนเอง ไม่แยกตนเองออกจากสภาพแวดล้อม มองภาพเป็นองค์รวม เกื้อหนุนสังคม ชุมชน อย่างเต็มกำลัง อุทิศกำลังกาย กำลังใจในอันที่จะส่งเสริมความผาสุกสังคม

3. ความรู้ (Knowledge) คือ มีฐานความรู้ทางวิชาการที่ลึกซึ้งในสาขาวิชาที่ศึกษาเป็นอย่างดี และมีความรู้ที่กว้างขวางเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น และสามารถนำความรู้มาใช้ในการประกอบวิชาชีพได้อย่างเชี่ยวชาญ และในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องดีงาม

4. ทักษะการคิด (Thinking Skill) คือ มีความคิดสร้างสรรค์ มีระบบความคิดที่มีเหตุผล รู้จักประมวลสารสนเทศระดมความคิดรอบด้านจากมุมมองที่แตกต่าง สามารถเลือกใช้แบบแผนความคิดที่หลากหลาย นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) คือ รู้จักแสวงหาความรู้ มองการเรียนรู้ว่าเกิดขึ้นได้ในทุกที่ทุกเวลา ซึ่งจะช่วยพัฒนาให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ มีระบบและระเบียบวิธีคิดที่ดี สามารถแยกแยะ กลั่นกรองข้อมูลที่ได้มาจากการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

6. ทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ (Professional Skill) คือ มีความสามารถในการนำความรู้มาสู่การปฏิบัติ มีความชำนาญในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ทางวิชาชีพ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน มีความสามารถช่วยชี้แนะฝึกฝนผู้อื่นให้สามารถปฏิบัติงานใช้อุปกรณ์ต่างๆได้

7. ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) คือ มีทักษะในการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษได้ดีทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการถ่ายทอด การนำเสนอ มีวิจารณญาณที่ดีในการรับฟัง

8. การเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ (Humanization) คือ มีทัศนคติมองโลกในแง่ดี ไม่ดูถูกตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ใส่ใจดูแล สิ่งแวดล้อม และของสาธารณะ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รู้จักการให้ การแบ่งปัน และการเสียสละ

9. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) คือ มีความคิดที่ยืดหยุ่นสามารถปรับตัวทั้งทางด้านความคิดทัศนคติ พฤติกรรมให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ เปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในด้านต่างๆให้ดีขึ้น

10. ภาวะผู้นำ (Leadership) มีความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีความเข้าใจพื้นฐานและความต้องการของทีม สามารถสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ รู้เท่าทันต่อสถานการณ์ โอกาส และความท้าทาย และสามารถแสวงหา/สร้างสรรค์วิธีการในการบรรลุเป้าหมายที่หลากหลาย มีความสามารถในการรับฟังอย่างลึกซึ้ง สามารถสื่อสาร และประสานงานให้เกิดความร่วมมือในการคิดและลงมือทำ ของทีม รวมทั้งเป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดี

11. ทักษะการจัดการ (Management Skills) สามารถตั้งเป้าหมาย วางแผน และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรและอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายส่วนตน ทีมงาน องค์กร และสังคม สามารถคาดการณ์ถึงปัญหา ผลกระทบ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีและมีความสามารถในการเตรียมพร้อม ป้องกัน และแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเชิงรุก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉานนที สันตะพันธุ์ (2550) ได้ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง : แนวทางการสร้างสังคมประชาธิปไตย พบว่า ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมจะเกิดขึ้นจากความรู้สึกของคนในสังคมว่าตนเป็นเจ้าของประเทศและประเทศเป็นของคนทุกคน การประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ได้แก่ การช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวมหรือสมบัติของสาธารณะ ลักษณะเช่นนี้มักสืบเนื่องมาจากความสำนึกที่ว่าตนได้รับการศึกษา สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพ และดำรงชีวิตอยู่ได้ก็เพราะสังคมอันเป็นส่วนรวมของคนทุกคน

รัชนิยาพร หมั่นเรือคำ (2552) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างสัมพันธ์นักเรียนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเองในลักษณะของการตั้งใจเล่าเรียน การตรงต่อเวลา การรู้ประมาณในการใช้จ่าย และการใส่ใจสุขภาพตนหลังเรียนนั้นสูงขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องของคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. นั้น ทำให้ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีที่เกิดขึ้นนั้นมีหลายปัจจัยด้วยกันและมีหลายลักษณะ แต่สิ่งที่คาดหวังจากมุมมองของนักศึกษานั้นมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน คือ การเป็นคนเก่งและคนดียังคงอยู่กับนักศึกษาเมื่อจบจาก มจร. แล้ว นอกจากนี้คุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. จึงเป็นคุณลักษณะที่บัณฑิต มจร. ทุกคนพึงมีเมื่อผ่านกระบวนการเรียนรู้ของ มจร. ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมนี้มาเป็นแนวทางในการอธิบายถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร.

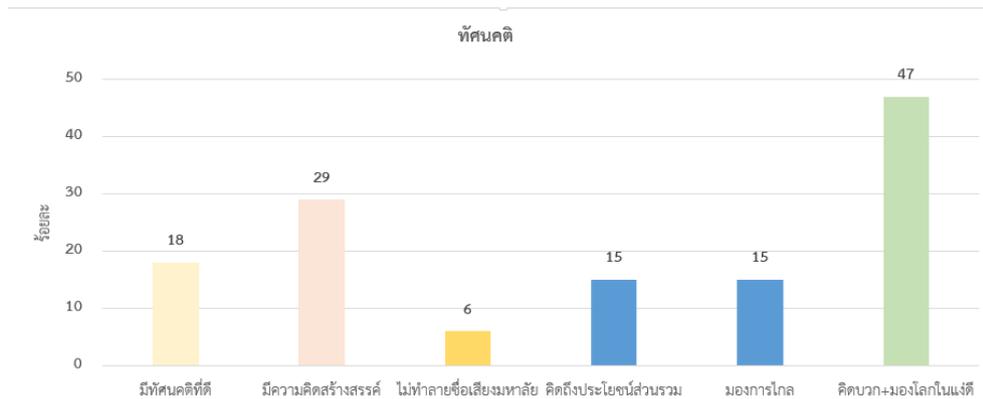
4. อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา GEN 111 มนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต ภาคการศึกษาที่ 1/2558 จำนวน 1,308 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 3 กลุ่มเรียนใหญ่ ให้นักศึกษาแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 10-12 คน มีจำนวนกลุ่มทั้งหมด 122 กลุ่ม ระยะเวลาทำการศึกษาในวันที่ 18 และ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2558 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นกระดาษ Flip chart การวิเคราะห์ข้อมูลจากการระดมสมองของนักศึกษาในชั้นเรียนครั้งนี้ใช้คำร้อยละ การกำหนด

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 126 ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140

E-mail Address: Songkiat.Wir@Kmutt.ac.th; Songkiat_num@hotmail.com¹, Panalert@hotmail.com², Apirom.art@mail.kmutt.ac.th³

แผนภาพที่ 4 ด้านทัศนคติ

จากแผนภาพที่ 4 ผลการศึกษาด้านทัศนคติ นักศึกษา มจร. ส่วนใหญ่มีความเห็นในด้านนี้ที่สำคัญ 3 อันดับแรก คือ การคิดบวกมองโลกในแง่ดี (คิดเป็นร้อยละ 47) รองลงมา คือ การคิดสร้างสรรค์ (คิดเป็นร้อยละ 29) และลำดับสุดท้าย คือ การมีทัศนคติที่ดีในทุกเรื่อง (คิดเป็นร้อยละ 18)

ส่วนประเด็นที่นักศึกษาเห็นว่าสำคัญน้อยสุดด้านทัศนคติ คือ ไม่ทำลายชื่อเสียงมหาวิทยาลัย (คิดเป็นร้อยละ 6)

6. สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. ครบถ้วนในแต่ละด้านนั้น นักศึกษาให้ความสำคัญด้านคุณลักษณะ พบ 3 ประเด็นสำคัญของคุณลักษณะบัณฑิต มจร. ในมุมมองของนักศึกษา ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำและมีน้ำใจ และการมีจิตสาธารณะ ทั้งนี้ ความรับผิดชอบ ถือเป็นประเด็นสำคัญประการแรกต่อการพัฒนาให้เกิดลักษณะดังกล่าวขึ้นในตัวนักศึกษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับการศึกษาของรัชนิยาพร หมั่นเรือคำ (2552) พบว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างสัมพันธ์นักเรียนได้สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเองในลักษณะของการตั้งใจเล่าเรียน การตรงต่อเวลา การรู้ประมาณในการใช้จ่าย และการใส่ใจสุขภาพตน หลังเรียนนั้นสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฉานนิตี สันตะพันธ์ (2550) พบว่า ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมจะเกิดขึ้นจากความรู้สึกรักของคนในสังคมว่าตนเป็นเจ้าของประเทศและประเทศเป็นของคนทุกคน การประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ได้แก่ การช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวม หรือสมบัติของสาธารณะ ลักษณะเช่นนี้มาจากความสำนึกที่ว่าตนได้รับการศึกษา สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพ และดำรงชีวิตอยู่ได้ก็เพราะสังคมอันเป็นส่วนรวมของคนทุกคน และยังสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. (KMUTT-Student QF) ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) พบว่า มจร. มองการดำรงอยู่ของสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของตนเอง โดยไม่แยกตนเองออกจากสภาพแวดล้อม มองภาพเป็นองค์รวม เกื้อหนุนสังคม ชุมชนอย่างเต็มกำลัง อุทิศกำลังกาย กำลังใจในอันที่จะส่งเสริมความผาสุกของสังคมได้

ในส่วนประเด็น ด้านพฤติกรรม พบ 3 ประเด็นสำคัญของคุณลักษณะบัณฑิต มจร. ในมุมมองของนักศึกษา ได้แก่ การตรงต่อเวลา การขยันหมั่นอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอและตั้งใจเรียน การรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการซื่อสัตย์ ทั้งนี้ การตรงต่อเวลา ถือเป็นประเด็นสำคัญประการแรกต่อการเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวขึ้นในตัวนักศึกษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับการศึกษาของศุภณัฐ ชุ่มสุวรรณชัย (2554) พบว่า พฤติกรรมการเข้าชั้นเรียนตรงเวลาอย่างสม่ำเสมอ และการรับผิดชอบต่อเวลาเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาต่อการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรวิภากร (2541) พบว่า พฤติกรรมการตรงต่อเวลาจะบ่งชี้ถึงความมีวินัยในตนเอง และเป็นพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคมให้เกิดประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวมได้ อันแสดงให้เห็นถึงการเป็นคนดี

สำหรับ ด้านทัศนคติ พบว่า 3 ประเด็นสำคัญของคุณลักษณะบัณฑิต มจร. ในมุมมองของนักศึกษา ได้แก่ การคิดบวกมองโลกในแง่ดี การคิดสร้างสรรค์ และการมีทัศนคติที่ดีในทุกเรื่อง ทั้งนี้ การคิดบวกมองโลกในแง่ดี ถือเป็นประเด็นสำคัญประการแรกต่อการปลูกฝังให้เกิดทัศนคติดังกล่าวขึ้นในตัวนักศึกษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับ

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. (KMUTT-Student QF) ในการเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ (Humanization) คือ การมีทัศนคติมองโลกในแง่ดี ไม่ดูถูกตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ใส่ใจดูแล สิ่งแวดล้อม และของสาธารณะ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รู้จักการให้ การแบ่งปัน และการเสียสละ

ผลการศึกษาได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. พบว่า ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับกรอบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. (KMUTT-Student QF) ที่อยากเห็นบัณฑิตเป็นคนเก่งและดี มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ ความหมายของคุณลักษณะดังกล่าว ทั้ง 3 องค์ประกอบนั้น ตรงกับองค์ประกอบย่อย (KMUTT-Student QF) ดังนี้

ความเป็นพลเมือง มจร. (KMUTT's citizenship) คือ ใช้ Core Value ของมหาวิทยาลัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมืออาชีพและมีคุณธรรมจริยธรรม (Professional and Integrity) รวมถึงการยึดมั่นตามหลักปฏิบัติ ด้านจรรยาบรรณองค์กร (Code of Conduct)

ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) คือ มองการดำรงอยู่ของสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของตนเอง ไม่แยกตนเองออกจากสภาพแวดล้อม มองภาพเป็นองค์รวม เกื้อหนุนสังคม ชุมชน อย่างเต็มกำลัง อุทิศกำลังกาย กำลังใจในอันที่จะส่งเสริมความผาสุกสังคม

การเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ (Humanization) คือ มีทัศนคติมองโลกในแง่ดี ไม่ดูถูกตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ใส่ใจดูแล สิ่งแวดล้อม และของสาธารณะ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รู้จักการให้ การแบ่งปัน และการเสียสละ

ทั้งนี้ คุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. พบว่า ยังมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตรา 23, 24, 26 และ 28 โดยเน้น ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้อบรมความรู้ด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่ดีงาม ความรับผิดชอบต่อสังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

ประโยชน์และประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากกิจกรรมการระดมสมองในชั้นเรียน คือ การได้เรียนรู้และทราบถึง *คุณลักษณะ พฤติกรรม ทัศนคติ* เกี่ยวกับบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. อีกทั้งได้รับความรู้ใหม่และเข้าใจ เป้าหมายการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยฯ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. (KMUTT-Student QF) ทั้ง 11 ข้อ และกิจกรรมการระดมสมองทำให้นักศึกษาเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษา ต่างภาควิชาและต่างคณะ ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและสนิมสนมกับเพื่อนๆ ภายในกลุ่ม ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ฝึกการกล้าแสดงออก และฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดี ทั้ง 3 ด้าน คือ *คุณลักษณะ พฤติกรรม ทัศนคติ* ของบัณฑิตที่เก่งและดีในมุมมองของนักศึกษา มจร. นั้น ประเด็นย่อยที่นักศึกษาเห็นว่าสำคัญน้อยสุดด้าน *คุณลักษณะ* คือ การฝึกฝนตนเองตลอดเวลา มีน้ำใจนักกีฬา มีความรอบคอบ มีบุคลิกที่ดี มีความยุติธรรม มีความพยายาม และมีความภาคภูมิใจในสถาบัน และด้าน *พฤติกรรม* คือ รู้จักวางแผน คิดดีทำดี นำความรู้ไปพัฒนาประเทศ ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ๆ มีค่านิยม 12 ประการ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ล่าเอียง ไม่หลับในชั้นเรียน ยินยับดับความถูกต้อง และรู้จักคิดวิเคราะห์ เป็นต้น ดังนั้นในการเรียนการสอนในทุกรายวิชา จึงควรสอดแทรกกรอบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. (KMUTT-Student QF) และการจัดการเรียนรู้แก่นักศึกษา มจร. ควรเน้นย้ำปลูกฝัง ส่งเสริมประเด็นต่างๆ เหล่านี้เข้าไปไว้ในวิชาภาคหรือคณะต่างๆ โดยวิชาในลักษณะเช่นนี้ให้คงอยู่ไม่ใช่ว่าจำกัดเฉพาะ วิชาศึกษาทั่วไปเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 126 ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร 10140

E-mail Address: Songkiat.Wir@Kmutt.ac.th; Songkiat_num@hotmail.com¹, Panalert@hotmail.com², Apirom.art@mail.kmutt.ac.th³

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีวิชาการในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. ในแต่ละช่วงระดับชั้น การศึกษาใช้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดี ตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มจร. โดยนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ควรดำเนินการเพื่อบ่มเพาะบัณฑิตที่เก่งและดี ดังนั้นการบ่มเพาะดังกล่าวไม่ได้จำกัดเฉพาะการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้นแต่การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนโดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติถือเป็นการบ่มเพาะที่สำคัญเช่นกันในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่เก่งและดีของบัณฑิต มจร.

7. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม. จริยธรรม ที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ฉานทิพย์ สันตะพันธ์. (2550). *วัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง : แนวทางการสร้างสังคมประชาธิปไตย*. [Online: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1117>] (ค้นหาข้อมูล 20 ต.ค. 58)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2558). *คุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (KMUTT-Student QF)*. [Online: <http://www.c4ed.kmutt.ac.th/?q=node/18>] (ค้นหาข้อมูล 16 ต.ค. 58)

ยุวดี เปรมวิชัย (2552). *โรงเรียนนายเรือ : องค์กรแห่งการเรียนรู้*. วารสารโรงเรียนนายเรือ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน), หน้า 27-38.

เยาวพา เดชะคุปต์ และขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2550). *การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

รัชนิษฐ์พร หมื่นเรือคำ. (2552). *การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมี. บุคส์ พับลิเคชั่นส์.

วรรณ ขุนศรี. (2550). *มุมมอง การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในวิชาหลัก*. วารสารวิชาการ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2550. [Online: <http://www.myfirstbrain.com/>] (ค้นหาข้อมูล 16 ต.ค. 58)

วิจิตร ศรีสุพรรณ และคณะ. (2550). *รายงานวิจัยการศึกษาความต้องการกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ระหว่าง พ.ศ. 2538-2558*. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและสำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นจำกัด วี.เจ.ปรีนตั้ง.